Valtioneuvoston kanslia NEUVOSTORAPORTTI VNEUS2015-00524

VNEUS Ruso Henrik(VNK) 28.07.2015

Asia
Epävirallinen eurooppaministerikokous 23.-24.7.2015

Kokous

Epävirallinen kokous, ei päätöksiä. Kolme aihetta: 1) puheenjohtajamaan prioriteetit, 2) toimielinten välinen sopimus/ohjelmointi/komission työohjelma 2016 ja 3) viiden puheenjohtajan raportti talous- ja rahaliiton kehittämisestä.

Komission 2016 ohjelmasta luvassa jatkumo edelliselle vuodelle. Kasvu edelleen kaiken keskiössä. Komissio entistä tarkempi priorisoinnissaan: kaikki ei ole tärkeää. Toimielinten välistä sopimusta paremmasta sääntelystä koskevien neuvotteluiden tarkoituksena kaikkien kolmen toimielimen hyvän yhteispelin varmistaminen näiden kunkin roolia kunnioittaen.

Talous- ja rahaliiton kehittämisestä kolmentyyppisiä äänenpainoja:
1) ne, jotka haluavat kehittää EMU:n institutionaalista kehikkoa, lisätä sen demokraattista legitimiteettiä, lisätä yhteisvastuullisuutta, antaa euroalueelle oma budjetti ja yleisesti ottaen vahvistaa EU-tason toimia.
2) ne, jotka korostivat kansallista omistajuutta, rakenneuudistuksia, jo sovittujen asioiden toimeenpanoa, sisämarkkinoiden edelleen kehittämistä, kilpailukyvyn vahvistamista, pankkiunionin loppuunsaattamista ja pragmaattisuutta.
3) ne, jotka korostivat avoimuutta ja inklusiivisuutta. Euro koskee kaikkia ja kaikkien tulisi olla mukana keskusteluissa. Järjestelyiden ei tulisi luoda uusia raja-aitoja ja siten siis uusia institutionaalisia rakenteita tulisi välttää. Hyvä, että asia myös eurooppaministereillä.

Kokouksessa oli kolme aihetta: 1) puheenjohtajamaan prioriteetit, 2) toimielinten välinen sopimus/ohjelmointi/komission työohjelma 2016 ja 3) viiden puheenjohtajan raportti talous- ja rahaliiton kehittämisestä. Kokouksessa ei sen epävirallisen luonteensa vuoksi tehty päätöksiä.

Puheenjohtajamaan prioriteetit (läsnä myös ehdokasmaat)

Puheenjohtajamaa selosti kautensa seitsemää prioriteettia. Kansalainen on sen mukaan ohjelman keskiössä ja ohjelma on linjassa sekä edellisen kesän huippukokouksessa sovitun strategisen agendan että komission kymmenen prioriteetin kanssa.

Komissio tuki ohjelmaa ja korosti erikseen turvallisuutta ja kasvua. Se esitti osanottonsa Turkin terroristi-iskun johdosta. Euroopan olisi oltava vahva, kyseessä on tappava ideologia, eikä kompromisseja voi tehdä sellaisten kanssa, joille murha toimii poliittisena välineenä. Iskut vaikuttavat komission ohjelmaan koskien turvallisuutta. Monet edessä olevat ongelmat ovat pitkälti peruja siitä, ettei Syyrian ongelmaan tartuttu ajoissa. Siirtolaiskysymyksessä olisi päästävä huippukokouksessa sovittuihin lukuihin: *”EU shows solidarity or it falls apart”*. Kasvu on toinen keskeinen prioriteetti, sisämarkkinat sen kulmakivenä. Komissio tulee olemaan tässä aloitteellinen. Sisämarkkinoiden ohella myös sosiaalista ulottuvuutta olisi vahvistettava, vaikka EU kompetenssit ovatkin tässä rajalliset.

Useassa puheenvuorossa korostettiin laajentumisen edistämisen tärkeyttä - lieneekö ehdokasmaiden läsnäolosta johtuvaa. EMU:n kehittäminen ja siirtolaisvirrat nousivat useassa puheenvuorossa, samoin kasvu ja työllisyys sekä sisämarkkinoiden syventäminen. Hajamainintoina: ilmastoneuvottelut, TTIP, energiaunioni, perusoikeudet, ympäristökysymykset, veronkierto, digitalisaatio, turvallisuus ja EU-vaaliuudistus. Melkein kaikki mahdollinen mainittiin.

Puheenjohtaja kertoi vielä lopuksi pyrkivänsä edistymiseen laajentumisrintamalla, korosti sisäisissä siirroissa olevan vielä avoimia kysymyksiä ja järjestävänsä kokouksen kolmen assosiaatiosopimuksen allekirjoittaneen maan kanssa. Myös vaaliuudistus olisi nouseva teema.

Toimielinten välinen sopimus/ohjelmointi/komission työohjelma 2016

Puheenjohtaja alusti todeten komission ehdotuksen toimielinten väliseksi sopimukseksi paremmasta sääntelystä olevan pöydällä ja neuvottelut saatettavan päätökseen syksyn aikana. Vuotta 2016 koskien olisi täten edettävä *ad hoc* -pohjalta. 9. syyskuuta julkistetaan suunnitelmat, joista keskusteltaisiin 14 syyskuuta yleisten asioiden neuvostossa. Tämä kokous on sitä ennen ainoa mahdollisuus vaikuttaa sisältöön. Työohjelma hyväksytään 27.10.

Komission mukaan neuvosto palasi työohjelmadebattiin viime syksynä koskien vuotta 2015. Tätä ennen oltiin enemmän paitsiossa. Tämä on hyvä juttu, *"it takes three to tango*." Tuolloin löytyi hyvä tasapaino, johon myös tänä vuonna olisi pyrittävä. Vuoden 2015 ohjelma edistyy hyvin erikseen mainiten mm investointirahaston, energiaunionin, maahanmuuttoon liittyvät kysymykset, turvallisuus jne. Kaikkeen on vastattu. Vuodelle 2016 ei ole luvassa suuria yllätyksiä, vaan pikemminkin edellisen vuoden jatkumo. Kasvu ja työllisyys ovat edelleen kaiken keskiössä. Toimielinten välinen sopimus paremmasta sääntelystä saataneen valmiiksi syksyllä. Komissio tähdensi, ettei kyseessä ole kompetenssiharjoitus, eikä mini-hvk ja toimielinten välisen tasapainon osalta perussopimusten henki ja kirjain ovat selviä.

Suomi kertoi olevansa komission kanssa samoilla linjoilla ohjelmointia koskien. Sisältöjen osalta Suomi totesi kasvun olleen pitkään keskeinen kysymys ja näin olevan myös 2016. Tämä merkitsee sisämarkkinoiden kehittämistä, vapaata kauppaa, investointeja, rakennemuutoksia ja parempaa sääntelyä, joka on korkealla myös kansallisen politiikan asialistalla. Parempi sääntely merkitsee myös relevanttia sääntelyä ja "*digital by default*" on tässä mielessä keskeinen periaate. Digitalisaatio on näin sekä kasvu- että paremman sääntelyn kysymys.

Keskustelussa toistui aiheiden päällekkäisyydestä johtuen edellisessä keskustelussa nostettuja prioriteetteja. Melkein kaikki mahdollinen mainittiin.

Komissio vielä kerran tähdensi toimielinten välistä sopimusta koskevien neuvottelujen tarkoituksen, joka olisi kaikkien kolmen toimielimen hyvän yhteispelin varmistaminen näiden kunkin roolia kunnioittaen. Kyse ei perussopimusneuvotteluista, tasapainoa on kunnioitettava ja sen vahtiminen on

komission nimenomainen tehtävä. Nykyinen komissio hoitaa tätä rooliaan vahvemmin kuin edellinen. Veti johtopäätöksenä, että asialistalle aiemman jatkumona olisi jäsenmaiden tuki. Tämä tulee näkymään aloitteissa. Tulisi välttää ajattelua, että kaikki on tärkeää. Ei ole, eikä tätä ehkä aiemmin sisäistetty yhtä vahvasti kuin nykykomission aikana. Kaikki ongelmat eivät yksinkertaisesti ole EU-kysymyksiä.

Viiden puheenjohtajan raportti talous- ja rahaliiton kehittämisestä

Lounaskeskustelu. Komissio totesi puheenjohtajien raportin olevan keskustelunavaus.

Käytetyt puheenvuorot jakautuivat karkeasti kolmeen ryhmään, jotka kaikki korostivat yhtenäisyyden merkitystä eri argumentein. Ensinnäkin osa haluaa kehittää EMU:n institutionaalista kehikkoa, lisätä sen demokraattista legitimiteettiä, lisätä yhteisvastuullisuutta, antaa euroalueelle oma budjetti ja yleisesti ottaen vahvistaa EU-tason toimia. Ensin olisi asetettava tavoite, mitä EMU:lta halutaan ja vasta sitten miettiä, mitä se esimerkiksi perussopimusten osalta tarkoittaa. Syventäminen tarkoittaisi lisää tehokkuutta, demokraattisuutta ja vahvistaisi euron peruuttamattomuutta. Euro on luonut yhtenäisyyden sijaan hajanaisuutta ja asia tulisi korjata. Nyt säännöt koskevat vain kansallista tasoa, joka enemmän hajottaa kuin yhdistää. Myös eurobondia väläytettiin yhdessä puheenvuorossa.

Toisessa ryhmässä korostettiin eri painoin rakenneuudistuksia, jo sovittujen asioiden toimeenpanoa, sisämarkkinoiden edelleen kehittämistä, kilpailukyvyn vahvistamista, pankkiunionin loppuunsaattamista ja pragmaattisuutta. Näissä riittäisi tarpeeksi tekemistä tuleville vuosille. Kansallinen omistajuus on tärkeää. Kasvu luo myös yhtenäisyyttä.

Kolmanneksi olivat ne, jotka korostivat avoimuutta ja inklusiivisuutta. Euro koskee kaikkia ja kaikkien tulisi olla mukana keskusteluissa. Järjestelyiden ei tulisi luoda uusia raja-aitoja ja siten siis uusia institutionaalisia rakenteita tulisi välttää. Kiiteltiin myös asian nostamista eurooppaministereiden pöydälle pitkälti samasta syystä. Tätä kiiteltiin laajemminkin ajatuksella, että EMUn kehittäminen on laajempi EU:n toimintaa ja sen instituutioita koskeva kysymys.

Puheenjohtaja päätti toteamalla debatin alkaneen ja sen kestävän varmasti yli vuoden 2017.

Suomen edustajat
vsi Samuli Virtanen, sls Timo Ranta ja EU-erityisasiantuntija Henrik Ruso

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	toimielinten väliset suhteet, YAN Yleisten asioiden neuvosto, EMU
Hoitaa	**VM**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TK, TPK, UM, VNK, VTV, YM